

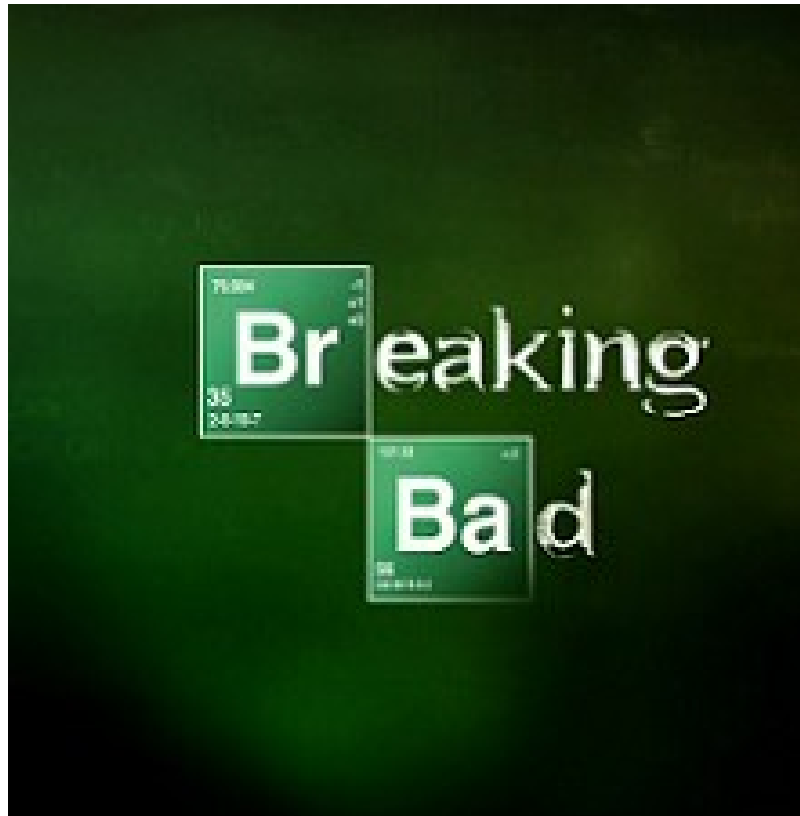
MLČENLIVOST VS. OZNAMOVACÍ POVINNOST

§ 51 ZZS - Poskytovatel (i zdravotníci i další osoby zúčastněné na péči) je povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. (Porušení povinné mlčenlivosti podle své povahy může vést k odpovědnosti za trestný čin § 180, přešupek, či vzniklou újmu)

Oznamovací povinnost znamená, že existují natolik závažné situace, pro něž nás právní řád zbavuje svobody mlčet, pokud se o nich dozvíme. (Nenaplnění takové oznamovací povinnosti pak právní řád stíhá sankcí.)

Článek: ZAMYŠLENÍ NAD OZNAMOVACÍ POVINNOSTÍ
PSYCHOLOGŮ JAKO PRACOVNÍKŮ V POMÁHAJÍCÍCH
PROFESÍCH

MLČENLIVOST - KÉŽ BY TO BYLO TAK JEDNODUCHÉ JAKO V BREAKING BAD

Představte si, že se Vás klient zeptá na stejnou otázku, jako se Walter Hartwell White ptá nemocničního psychologa:

Řekněte mi, jak je to s Vaší mlčenlivostí?

Jak byste odpověděli?

[Breaking Bad o mlčenlivosti](#)

OZNAMOVACÍ POVINNOST DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU.

Oznamovací povinnost nedopadá na všechny trestné činy, ale jen na trestné činy výslovně vyjmenované v [§ 368 trestního zákoníku](#) (překažovací na ty uvedené § 367).

Zde je vhodné zdůraznit, že smyslem uvedeného ustanovení (podle právní literatury) není ulehčovat práci policii a nabádat obyvatele k udavačství, ale chránit „zájem společnosti na boji s nejzávažnější kriminalitou odhalováním a postihem nejzávažnějších trestných činů a jejich pachatelů“

OZNAMOVACÍ POVINNOST DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU – PŘEKAŽOVACÍ POVINNOST

U překažovací povinnosti se psycholog podle mě může setkat TČ:

vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), ~~mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149)~~, nedovoleného přerušování těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159), obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), zavlčení podle § 172 odst. 2 a 3, loupeže (§ 173), vydírání podle § 175 odst. 3 a 4, znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), krádeže podle § 205 odst. 5, zpronevěry podle § 206 odst. 5, podvodu podle § 209 odst. 5, pojistného podvodu podle § 210 odst. 6, úvěrového podvodu podle § 211 odst. 6, dotačního podvodu podle § 212 odst. 6, legalizace výnosů z trestné činnosti podle § 216 odst. 4 a 5, padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), ~~neoprávněné výroby peněz~~, nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (§ 283), podpory a propagace terorismu (§ 312e), násilí proti orgánu veřejné moci podle § 323 odst. 3 a 4, násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 3 a 4, přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332).

OZNAMOVACÍ POVINNOST DLE TRESTNÍHO ZÁKONÍKU – OZNAMOVACÍ POVINNOST

U oznamovací povinnosti se psycholog podle mě může setkat s TČ:

vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), ~~mučení a jiného nelidského a krutého zacházení (§ 149)~~, obchodování s lidmi (§ 168), zbavení osobní svobody (§ 170), braní rukojmí (§ 174), zneužití dítěte k výrobě pornografie (§ 193), týrání svěřené osoby (§ 198), padělání a pozměnění peněz (§ 233), neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku (§ 234), ~~neoprávněné výroby peněz (§ 237)~~, podpory a propagace terorismu (§ 312e), přijetí úplatku (§ 331), podplacení (§ 332).

MLČENLIVOST VS OZNAMOVACÍ POVINNOST PŘÍKLADY

- vám pacient hospitalizovaný po sebevražedném pokusu v rámci terapie sdělil, že se pokusil zabít, protože před měsícem pod vlivem alkoholu znásilnil známou, ta nic nehlásila, podle pacienta si to asi nepamatuje, pacient má hrozné výčitky?
- z jiné instituce, je k Vám na oddělení přijat pacient s demencí ve velmi zanedbaném stavu, má hluboké proleženiny a je podvyživený?
- pacient v průběhu pobytu na oddělení utrpí zlomeninu paže, nechce sdělit, jak k tomu došlo, interní vyšetření nevede k žádným výsledkům?
- jste přesvědčeni, že pacientovi ve výkonu OL jsou do nemocnice zasílány drogy ukryté např. v péřové bundě nebo sprchovém gelu?

MLČENLIVOST VS OZNAMOVACÍ POVINNOST ODPOVĚDI

Je Vaše mlčenlivost prolomena v situaci, když:

- vám pacient hospitalizovaný po sebevražedném pokusu ... sdělí že znásilnil

NE – znásilnění není uvedeno mezi TČ, na něž dopadá oznamovací povinnost a nic nenasvědčuje pro překažovací povinnost, kde uvedeno je.

- je z jiné instituce, k Vám na oddělení přijat pacient s demencí ...

ANO – je zde podezření na týrání svěřené osoby, které je uvedeno mezi TČ na něž dopadá oznamovací povinnost.

MLČENLIVOST VS OZNAMOVACÍ POVINNOST ODPOVĚDI

Je Vaše mlčenlivost prolomena v situaci, když:

- pacient v průběhu pobytu na oddělení utrpí zlomeninu paže ...

nejspíše ANO – je zde podezření na spáchání trestného činu těžkého ublížení na zdraví, které je uvedeno mezi TČ na něž dopadá oznamovací povinnost.

- jste přesvědčeni, že pacientovi ve výkonu OL jsou do nemocnice zasílány drogy ...

ANO – je zde podezření na páčání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, k jehož dokonání by došlo předáním drog pacientovi, ačkoliv se nejedná o TČ uvedený u oznamovací povinnosti je uveden u překažovací.

MLČENLIVOST VS OZNAMOVACÍ POVINNOST

Situace je zdánlivě velmi ohrožující, nemáte k dispozici šedou zónu, pokud se jedná o trestný čin, který máte povinnost oznámit musíte být aktivní, pokud ne tak musíte mlčet. Rozlišit jednotlivé trestné činy od sebe nebo netrestného jednání je přitom těžký úkol i pro soudy. Musíte tak zdánlivě znát právo lépe než soud.

Platí, že neznalost zákona neomlouvá? – NE tak úplně viz § 19 TZ

Kdo při spáchání trestného činu neví, že jeho čin je protiprávní, nejedná zaviněně, nemohl-li se omylu vyvarovat.

Omylu bylo možno se vyvarovat, pokud povinnost seznámit se s příslušnou právní úpravou vyplývala pro pachatele ze zákona nebo jiného právního předpisu, úředního rozhodnutí nebo smlouvy, z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce, anebo mohl-li pachatel protiprávnost činu rozpoznat bez zřejmých obtíží.

MLČENLIVOST VS OZNAMOVACÍ POVINNOST

Prvním krokem, který bychom měli učinit, je tedy ptát se sám sebe, zda to, že neoznámíme určitý trestný čin, je společensky nebezpečným jednáním, které ohrožuje „zájem společnosti na boji s nejzávažnější kriminalitou odhalováním a postihem nejzávažnějších trestných činů a jejich pachatelů“. Pokud si odpovíme záporně, neměli bychom mít obavy, že budeme za neoznámení trestného činu stíháni.

OZNAMOVACÍ POVINNOST ALE STANOVUJÍ I DALŠÍ PŘEDPISY

Prolomení mlčenlivosti také najít v dalších předpisech **např.:**

- § 15 odst. 4 zák. č. 349/1999 Sb., rozhovor o pacientovi s pracovníky Kanceláře veřejného ochránce práv.
- § 89a zák. č. 361/2000 Sb., povinné oznámení **lékaře**, že držitel řidičského oprávnění pozbyl zdravotní způsobilost k řízení motorových vozidel
- § 20a zák. č. 119/2002 Sb., povinné oznámení **lékaře**, že držitel zbrojního průkazu pozbyl zdravotní způsobilost k držení zbrojního průkazu.

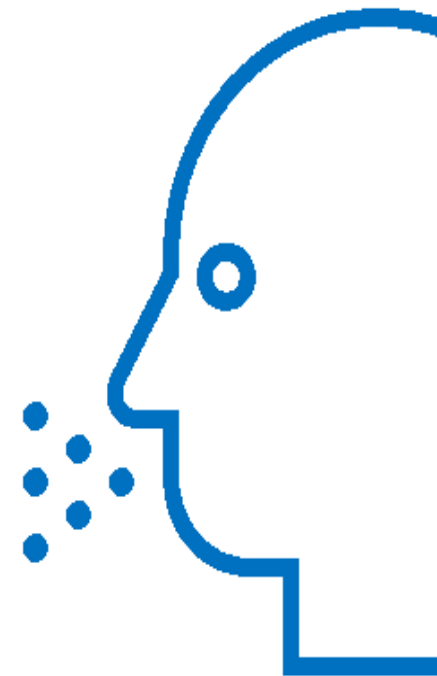
OZNAMOVACÍ POVINNOST ALE STANOVUJÍ I DALŠÍ PŘEDPISY

- § 10 odst. 4 zák. č. 359/1999 Sb., široká oznamovací povinnost vůči OSPOD o tom, že je dětský pacient ohrožený.
- § 8 odst. 5 TŘ dopadá i na prolomení mlčenlivosti zdravotníka rozhodnutím soudce v rámci trestního řízení.

Nález Ústavního soudu II. ÚS 2050/14

Policie je před výzvou ke sdělení důvěrných zdravotních informací povinna požádat soud o souhlas k vyžádání těchto informací, a soud má povinnost rozhodnout o tom, zda tento souhlas udělí či nikoliv.

- Prolomení mlčenlivosti představuje také tzv. oznamovací a překažovací povinnost podle § 368 a § 367 TZ.

OZNAMOVACÍ POVINNOST V USA

Oznamovací povinnost terapeuta byla v USA řešena v případě Tarasoff vs Regents of the University of California, v němž se řešila odpovědnost terapeuta, který neoznámil, že jeho klient plánuje vraždu/zabití.

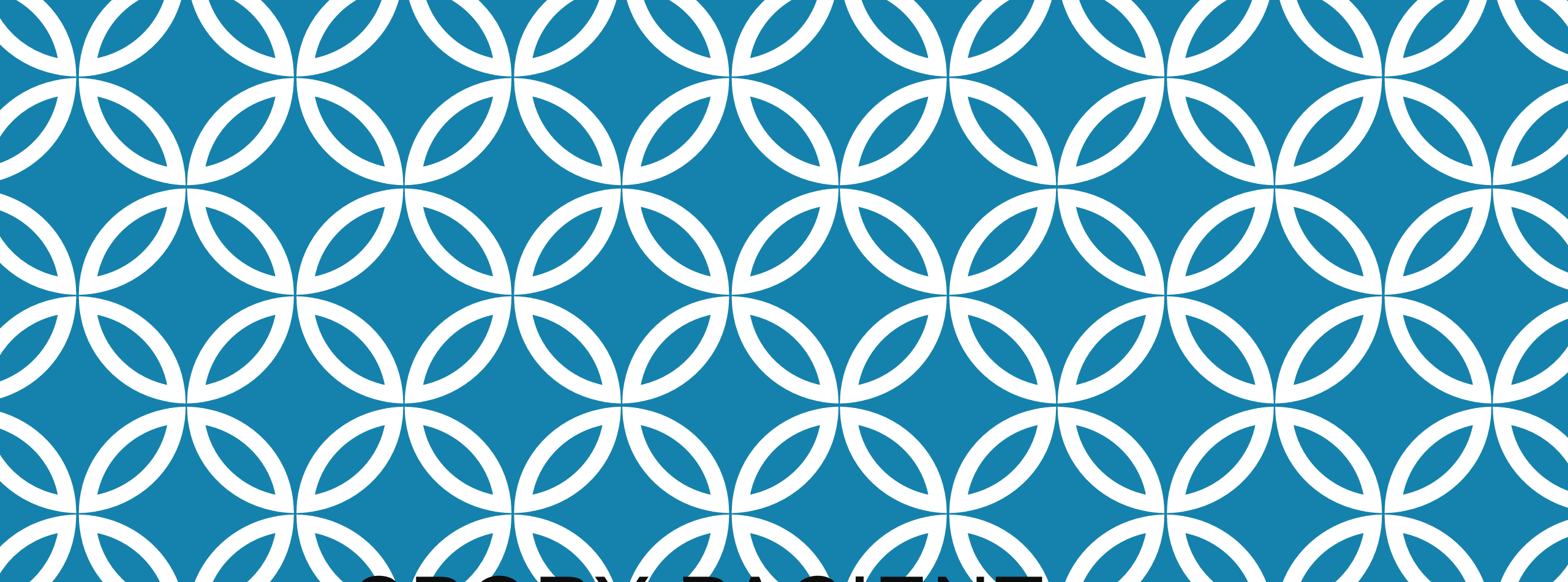
V českém prostředí by terapeut byl pravděpodobně trestně odpovědný za nepřečtení trestného činu. Jak se na to koukají v USA najdete shrnuté např. ve videu zde: <https://www.youtube.com/watch?v=crtpAozyWu4>.

V závěru videa jsou formulována tři doporučení ve vztahu k oznamovací povinnosti, s nimiž se ztotožňuji:

- Znat právní úpravu, která na Vás dopadá
- Pečlivě vést dokumentaci, aby bylo zřejmé, že postupuje v souladu s touto úpravou
- Nejasné případy konzultovat v rámci supervize

Navíc doplňuji

- Na počátku terapie informujete klienta o tom, jaké informace budete nuceni oznámit

**SPORY PACIENT
ZDRAVOTNÍK
ODPOVĚDNOST
PSYCHOLOGA**

Podzim 2021

ODPOVĚDNOST PSYCHOLOGA NEJEN PRÁVNÍ POJEM

Právní odpovědnost má s jinými typy odpovědností např. s odpovědností společenskou či morální, společné to, že na jednu stranu motivuje k dodržování povinností a na druhou stranu trestá jejich porušení.

Typ odpovědnosti	Odkud pochází pravidla, kterých se odpovědnost týká	Následky spojené s jednáním rozporným s pravidly
Společenská odpovědnost	Očekávání společnosti (druhých) spojená se společenskou funkcí, kterou vykonáváme.	Odvolání z funkce, mediální kritika.
Morální odpovědnost	Svědomy a internalizovaná morální pravidla.	Výčitky svědomí.
Právní odpovědnost	Právní předpisy.	Povinnost kompenzovat újmu, povinnost hradit pokutu, trestní sankce.

PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST 3

SLOŽKY

Právní odpovědností se v základním smyslu rozumí uplatnění nepříznivých právních následků, stanovených právní normou vůči tomu, kdo porušil právní povinnost.

Právní povinnosti, za jejichž porušení, může vzniknout právní odpovědnost, na sebe jedinec může vzít svým jednáním (např. uzavření smlouvy o půjčce) nebo mu je ukládá přímo právní předpis (např. povinnost nekrást). K tomu, aby právní odpovědnost vznikla, nestačí samo o sobě **porušení právní povinnosti**, spolu s ním musí **vzniknout i škodlivý následek** (např. majetková škoda nebo ohrožení veřejného zájmu), přičemž mezi porušením a škodlivým následkem musí existovat **příčinná souvislost**.

Blíže k odpovědnosti viz [Právní odpovědnost v procesu reformy péče o duševní zdraví](#)

PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST – KDO ODPOVÍDÁ?

Poskytovatel zdravotních služeb nebude odpovídat za všechny činnosti zdravotníků, kterými vznikne újma pacientovi. Judikatura přímo z oblasti zdravotnictví však chybí. Inspiraci pro úvahy, jak by soudy hodnotily, zda konkrétní činnost přímo souvisí s plněním pracovních úkolů, však můžeme hledat v rozhodnutích z jiných oblastí.

Zaměstnavatel byl například shledán odpovědným za úraz, který utrpěla nepovolaná osoba, kterou se snažil vykázat strážný, ačkoliv strážný osobu napadl a způsobil jí vážná zranění. Naopak nebyl shledán odpovědným zaměstnavatel (provozovatel poštovních služeb), jehož zaměstnanec úmyslně ničil poštovní zásilky. Rozhodné tedy je, zda aktivity zaměstnance směřují k zájmům zaměstnavatele nebo k plnění osobních cílů zaměstnance.

SVOBODA X BEZPEČNOST CASE OF FERNANDES DE OLIVEIRA V. PORTUGAL

CASE OF FERNANDES DE OLIVEIRA v. PORTUGAL

(Application no. 78103/14)

<https://forms.gle/8zVqb1gv6Sym8EJD8>

Dle Soudu si nemocnice byla vědoma duševních problémů pacienta a věděla, že mohl představovat riziko sám pro sebe. Syn stěžovatelky se nicméně nacházel v prostředí a komunikoval s lidmi, které dobře znal. Ve chvíli, kdy nemocnice zjistila, že se riziko snížilo, mu bylo umožněno volně se pohybovat po areálu a jezdit domů na víkendy za rodinou. Není přitom známo, že by rodina s těmito víkendovými propustkami nesouhlasila. V obdobích, kdy bylo riziko považováno za vyšší, byl A. J. naopak podroben přísnějšímu režimu s omezením pohybu jen v rámci pavilonu. Tento postup byl plně v souladu s otevřenou filozofií nemocnice respektující svobody a důstojnost pacientů. Soud přihlédl i k vyjádření znalce, který uvedl, že riziko sebevraždy nelze u pacientů trpících obdobnými duševními problémy nikdy spolehlivě vyloučit a může se v čase lišit. V tomto duchu se přísnost režimu A. J. průběžně měnila v závislosti na jeho aktuálním stavu.

[FERNANDES DE OLIVEIRA v. PORTUGAL - \[Czech Translation\] summary by the Ministry of Justice of the Czech Republic \(coe.int\)](#)

[FERNANDES DE OLIVEIRA v. PORTUGAL \(coe.int\)](#)

SVOBODA X BEZPEČNOST

CASE OF FERNANDES DE OLIVEIRA V. PORTUGAL

ESLP v uvedeném případě neshledal pochybení nemocnice, jejíž pacient vykonal sebevraždu v situaci, kdy nad ním nebyl vykonáván nepřetržitý dohled, a to s odkazem na respekt k právu pacienta na soukromí a na **zásadu, aby léčba lidí s duševním onemocněním probíhala v co nejméně omezujícím prostředí.**

V obdobném případě v ČR by bylo možné uvažovat o trestní **odpovědnosti PN za usmrcení z nedbalosti.**

Důležité je zde ustanovení § 8 odst. 5 ZOTPO: *právník se trestní odpovědnosti podle odstavců 1 až 4 zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ní bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 zabránila.*

Nebo by se pozůstali **mohli domáhat náhrady újmy v civilním řízení**, zde by však museli prokázat že došlo k porušení preventivní povinnosti, tu vyvozují jednak z generální povinnosti prevence dle § 2900 OZ a z obecné povinnosti poskytovatele poskytovat péči na náležité odborné úrovni dle § 45 ZZZS.

SVOBODA X BEZPEČNOST CASE OF FERNANDES DE OLIVEIRA V. PORTUGAL

Nemocnice by tak měla dbát o to, aby způsobem přiměřeným zdravotnímu stavu pacientů, předcházela realizaci rizik.

Individuální rizika mají být řešena v individuálním léčebném plánu pacienta.

K předcházení obecných rizik a vytvoření bezpečí na oddělení může nemocnice:

1. Nastavit vhodná režimová pravidla na oddělení
2. Pracovat se stížnostmi a nežádoucími událostmi
3. Odstraňovat nebezpečné prvky z prostředí oddělení

LUMBÁLNÍ PUNKCE V SEDĚ

Přítelkyni 22 let měli dělat lumbální punkci, tak jsem si něco o tom přečetl na internetu, než tam šla. Samozřejmě to, co jsem se dočetl, nemusí být žádná pravda, informace z internetu nejsou vždy pravdivé, ale ve zkratce jsem se dočetl, že se dá zákrok provádět dvěma způsoby, a to buď v leže nebo v sedě. Také že se po zákroku může dostavit silná bolest hlavy a další komplikace. Při poloze v sedě se právě šance na takové komplikace zvětšují než při poloze v leže a je to i více bolestivé (nevím proč se tedy vůbec zákrok v poloze v sedě provádí). Tak jsem řekl přítelkyni, aby řekla, že chce zákrok provádět v leže a že chce lokální anestezii. Tak ale když přítelkyně přišla na lůžko, říkala, že bylo kolem ní asi 8 doktorů většina asi studenti medicíny a ti jí řekli, že se má posadit. Když řekla, že chce ležet, tak jí řekli ať si sedne, že vedle to někomu dělali v leže, tak aby ostatní věděli, jak se to dělá.

Navíc jí ani nic neumrtvili a nejspíš to ke všemu dělal nějaký ten student, který vpich provedl špatně a zavadil o kost. Celý zákrok byl velmi bolestivý a komplikace se samozřejmě dostavily, takže za 2 týdny další pobyt v nemocnici. U zákroku jsem nebyl, je to jen výpověď přítelkyně. Zajímá mne jestli si pacient může vybrat, jak zákrok bude probíhat například v sedě v leže, a kdyby ano, co musí udělat, aby to např. mé přítelkyni prostě provedli v leže. Dále jestli má právo na to lokální umrtvení aspoň a taky, jak by ho měla dosáhnout když jí řekli, že to budou dělat bez umrtvení. Myslím, že pacienti nejsou jen nějaké pokusné nástroje pro mediky.

LUMBÁLNÍ PUNKCE V SEDĚ

§ 28 odst. 3 písm. h) zákona o zdravotních službách

Pacient má právo odmítnout přítomnost osob, které nejsou na poskytování zdravotních služeb přímo zúčastněny, a osob připravujících se na výkon povolání zdravotnického pracovníka.

§ 34 odst. 1 zákona o zdravotních službách souhlas s poskytnutím zdravotních služeb (dále jen „souhlas“) se pokládá za svobodný, je-li dán bez jakéhokoliv nátlaku.

Pokud existují alternativy má mezi nimi volit informovaný pacient.

ÚMRTÍ PACIENTA A INFORMOVÁNÍ POZŮSTALÝCH

Mám dotaz ohledně informovanosti pozůstalých a pochopení ze strany lékařského personálu. Můj blízký příbuzný byl delší dobu hospitalizován v nemocnici. V jedné jsme se setkali s velice ohleduplným přístupem, kdy nás (rodinné příslušníky) lékař informoval o zhoršení stavu pacienta, abychom ho ještě viděli, kdyby došlo na nejhorší. Avšak po zlepšení stavu, byl následně bohužel převezen do jiné nemocnice, kde na to, že došlo k úmrtí pacienta přišla až jeho manželka, když ho v nemocnici navštívila. Při dotazu, jak k tomu mohlo dojít, nám lékařský personál řekl, že už na to čekali, že se zhorší. Samozřejmě nás zajímalo, proč nás neinformovali o zhoršení stavu dříve, abychom se mohli ještě rozloučit. Bylo nám řečeno, že informovat rodinu o zhoršení stavu pacienta není jejich povinností. Přístup lékařského personálu byl natolik necitlivý i v mnoha dalších ohledech, že se obracím na Vaši poradnu a doufám, že se dovolám práva. Když to nepomůže nám, tak snad ostatním.

ÚMRTÍ PACIENTA A INFORMOVÁNÍ POZŮSTALÝCH

§ 33 odst. 3) zákona o zdravotních službách

Jde-li o pacienta, který nemůže s ohledem na svůj zdravotní stav určit osoby podle odstavce 1, mají právo na informace o jeho aktuálním zdravotním stavu a na pořízení výpisů a kopií zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi osoby blízké. Pokud pacient dříve vyslovil zákaz sdělovat informace o svém zdravotním stavu určitým osobám blízkým, lze informaci těmto osobám podat pouze v případě, že je to v zájmu ochrany jejich zdraví nebo ochrany zdraví další osoby, a to pouze v nezbytném rozsahu.

ÚMRTÍ PACIENTA A INFORMOVÁNÍ POZŮSTALÝCH

Co když není pozůstalý znám

§ 86 odst. 1) písm. h) zákona o zdravotních službách

Lékař provádějící prohlídku těla zemřelého informuje Policii České republiky, jestliže mu není známa osoba blízká zemřelému nebo ji nebylo možné o úmrtí vyrozumět, a to za účelem vyhledání osoby blízké zemřelému a předání informace o úmrtí.

PSYCHOLOG SI O MĚ NĚCO PÍŠE A NECHCE MI TO UKÁZAT

Chodil jsem přes rok k terapeutovi kvůli úzkostem. Nikam to nevedlo, ztratil jsem v něj důvěru a rozhodl jsem se, že si najdu někoho jiného, protože tento ze mě jen tahal peníze.

Při každém sezení si terapeut psal poznámky do notýsku, chtěl jsem si je od něj vyžádat, abych je mohl předat novému terapeutovi, aby věděl, co už se mnou předchozí terapeut zkoušel.

Terapeut mi řekl, že mi nic nedá, že maximálně popíše, jakou terapeutickou metodu u mě používal, ale že do zápisků nemůžu nahlédnout, natož si je okopírovat. Jsem přesvědčen, že by mi je měl ukázat, píše se tam přece o mně.

PSYCHOLOG SI O MĚ NĚCO PÍŠE A NECHCE MI TO UKÁZAT

§ 65 zákona o zdravotních službách

(1) Do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi mohou v přítomnosti zaměstnance pověřeného poskytovatelem nahlížet, pořizovat si její výpisy nebo kopie

a) pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta; do záznamů autorizovaných psychologických metod a popisu léčby psychoterapeutickými prostředky může pacient, zákonný zástupce nebo opatrovník pacienta nahlížet nebo si pořizovat výpisy nebo kopie **pouze v rozsahu záznamu popisu příznaků onemocnění, diagnózy, popisu terapeutického přístupu a interpretace výsledků testů.**

Pořád se ale jedná o zdravotnickou dokumentaci !!!

PSYCHOLOG SI O MĚ NĚCO PÍŠE A NECHCE MI TO UKÁZAT

Pacient se do záznamů nedostane, ale jiné subjekty takto omezeny nejsou?

Nejsou § 66 zákona o zdravotních službách omezení uvedené na předešlém slajdu neobsahuje, soudní znalec se tak např. dostane i do poznámek psychologa.

Co když chci informace obsažené v poznámkách předat jinému psychologovi, ke kterému pacient přechází?